

Ad 34

מ ד י נ ת י ל ר ג ל
ה כ נ ס ת

פרוטוקול מספר 10/ג'
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', ז' בטבת תשי"ז - 11.12.56
בשעה 08.40

מזכיר-הוועדה:
י. ריפתין - מזכיר
ח. מגורי-כהן
א. עבאס
ש. פרלשטיין
י. שופמן

מזכיר-הוועדה:
מר טילברסטון - היועץ המשפטי, משרד הפנים
מר שי - משרד הפנים
מר גלס - משרד המשפטים
ט/אלוף א. גדרון

מזכיר-הוועדה:
תקנות שעת חירום (יציאה לאו"ל) (הגדרת
תוקף), תשי"ז - 1956

המזכיר-הוועדה: פותח את הישיבה.

הצעת החוק הוגשה לכנסת לפני ימים אחדים
ע"י שר הפנים. הכנסת החליטה, ללא דיון, להעביר אותה לוועדת
הפנים. מני מציע להחזיר זאת לקריאה שניה לכנסת ללא השליות.

מר עזי:
בתחילה היתה הסמכות לפתן היתרי יציאה
רק בידי שר הפנים. לפני שנה הוכנסה הצעה
לתיקון תקנות שעת חירום, ואז ניתנה הסמכות גם לשר הבטחון. כיום
מין שר הפנים יכול לתת היתר יציאה לאיש מילואים בלא שם כן קיבל
על כך את הסכמתו של שר הבטחון. הדבר הביא בהכרח לידי כך ששרי
שרים צריכים לספל בהיתר יציאה אחד.

בשנים כתיקונן לא ראינו כל הודעה לענין
זה, ודאי היה בהוראות הדמיניסטרטיביות לפיהן לא היה ההיתר ניתן
עד למשרד הבטחון היה מודיע שאין לו התנגדות. אך בגלל התנאים
המיוחדים בתחילת השנה הזאת הוחלט על ביקורת חזקה יותר. לשר הפנים
ברמה עתה שיש צורך להאריך את תוקף התקנות הללו להוציא שנה נוספת.

ש. פרלשטיין:
לגופו של ענין, מהו ההבדל בננה לעומת
מה שהיה? למעשה הרי אף פעם לא יכול היה
מילואים לעזוב את הארץ אם לא היתה בידו הסכמה ממת קצין המילואים
שלו. האם יש כיום שוני גם בנוהג, או שהפרוצידורה היא אותה
פרוצידורה כמו קודם?

מר גלס:
הכנסת שינתה את תקנות שעת חירום המקוריות
מ-1948 ע"י חוק קיצום אותו חתם הכנסת הררי
לפני שנתיים, וקבעה אז השיקול היחיד שעל-פיו רשאי שר הפנים
לסרב היתר יציאה הוא בטחוני. בכון שאיש המילואים בתור שכזה חייב
לקבל חופשה אם הוא נוסע לחו"ל, היות ובינתיים הוא עלול להיקרא
להתייצבות שיגרתית. להלכה, אם לא השיג את החופשה הזאת ובכל זאת
עמד על כך שיקבל את היתר היציאה, היה משרד הפנים חייב לתת אותו.

מר גלט:

כי להלכה אין מיט המילואים חייב להסגיר לפקיד היתרי-היציאה את חובותיו כלפי הצבא, אם כי ברור שהיה יכול לקבל את עטרו טידי הצבא, כאשר תוקן לפני כשנה חוק יירות בטחון, וזר הבטחון יכול לקבוע בתקנות ובתוספת ועדת החוק והבטחון כללים בדבר חובות מנטי מילואים שמגיע בשירות - צה הצעה שדרך זו יחוייב חייל מילואים הרובה לצאת את המדף לקבל את הסכמתו של מי שייקבע לכך ע"י שר הבטחון. אך היועץ-המספטי למטטלה חיריה אז את דעתו שכיוון שהכנסת נתנה דעתה על חופט המדט לצאת את המדף עפ"י הצעת החוק של חבר הכנסת הורי - אין אפשרות להגביל זאת בדרך של תקנה. זאת היתה המטרה להצעה לתקן את תקנות שעת החירות בדרך של חוק בכנסת. זהו המצב החוקי.

מר גלי:

אשר לצד המעשי - יש שובי בנוהל בכך יעכטיז אנו חייגים לקבל כתב-הסכמה ממנשים מסויימים שתפקידיהם פורטו דטמית כמוסמכים לכך. מקודט היינו נוהגים מולי גיתר ליברליות ומשרד הבטחון היה קובע מי יהיה האיש שיחתום, ובאישור חתום ע"י מיט משרד הבטחון או הצבא היה מסויק עבודתו. כמין בקבע שבנשים מסויימים שהצבא הם בלנד יכולים לחתום על כך, מנשים שטובו ע"י שר הבטחון. מקודט יכול גם שר הפנים, פורמלית, כאשר היתה יצימה גם ללא אישור מנת שר הבטחון, מה שכיום אינו יכול.

ש. פרלסטלין:

האט גם עלטיו פונה מיט המילואים, הרובה לצאת מהמדף, אל קצין המילואים שלו, או שמת עושים זאת?

מר שי:

הוא פונה. האיש מקבל את המישור ומביא זאת ביחד עם הבקשה להיתר יצימה. זהו כמילוי תנאי מוקדם להגשת הבקשה, אם כי לפי החוק אנו יכולים לקבל את הבקשה להיתר ולפנות בעצמנו. אבל לשט קיצור הנוהל אנו מבקשים שהאיש עצמו יביט את המישור מהקצין שלו.

היור י. ריפתין:

בעת הדיון הקודט היו חילוקי-דעות בכנסת אם יש צורך בכלל בתיקון הזה. היו מנטיים שמבחינה בטחונית ראו את התיקון מיותר, כי חשבו שגם הנוטה הקודט מספטר אותו נוהל. מאחר ששני הדטים באו לידי הסכמה גיניהם ההנוטה החדט יותר יעיל - הוטכט על כך.

החוק הו בא עתה להארכה, ומני מביע שלא לחזור על הדיון שהיה אז. אך כאשר קיבלנו את התיקון בפעונו על יסוד הודעותיהם של מנטי הצבא, מסר יור הוועדה הסבריים ידועים בכנסת. רמטית - שלא יהיו הכבודות בלא שהדבר מכווין למעשה למנטיים בעלי תפקידיים מיוחדים וכו'. מבחינה זו היינו רוצים לשמוע מהו ההבדל עתה. שנית, דובר אז על כך שהאינטטוציה הקובעת לגבי החייל המבקש תהיה גבוהה כדי לשפוט על הענין באופן אובייקטיבי, ושהאינטטוציה הפוסקת טופית לטירוב לא תהיה מפקדו היסיר של החייל.

ס/מלוח בדרון:

בעקבות החוק ובהתאם להתחייבות ממשרד הבטחון והצבא לקחו על עצמם כדי להיות ליברליים לגבי היתרי יצימה ולמנוע עיכובים מיוחדים, הוצימה הצבא גיוט 29 במדף - שבועיים לאחר קבלת החוק - הוראות המכילות הבחיות; עיכוב של יצימת חיילי מילואים לחו"ל ייתכן רק במקרים מסויימים של מפקדים שהיו מיועדיים להתאמן או לאמן את יחידתם בתקופת היצימה, בעלי טקצוע מיוחדים כגון: טייטים, וכדומה. האפשרות לעכב יצימת חייל מילואים לחו"ל לא בלימה בלא לשני מנטיים בצה"ל: לראש מינוהל הסגל ולשליט הרמטי, שני רמטי המיניהלים העוטקיים בכוח מדט.

בעקבות הנוהל הזה, עד למבצע טיני, עוכבו 14 מקרים, גיניהם רק שני מקרים של קצינים. אינוי אומר שלא היו פניות מוטפות. אבל במקרים אחרים טודרו הענינים בדרג יותר בטוך. המספר הכללי היה מולי כפול, רק 14 מקרים הגיעו עד לדרג הגבוה ביותר וביתן המישור לעכב את היצימה.

ליציאת ועדת הפנים
11.12.56

ס/אלוף גדרון:

גם הנוהל הוצא מחייב פעולה מאירה ביותר, וכל הטיפול חייב להסתיים תוך 72 שעות. ההחלטה ע"י הדרג הגבוהה בלידת המברק ליחידה המתאימה, "יש לעכב" או "אין לעכב".

מהנוהלים הללו נמנע המספר הנקבתי אפשר לקבל

תמונה ברורה למדי.

המצב השתנה כמובן תכלית שינוי בעת מבצע טיולי, שמו הוצאו הוראות לצבא שאין להוציא כל אישורים, אלא בהסכמת טני ראשי המינהלים.

אשר לסמכות הרשאית לתת את האישור - זוהי שכבה של מפקדים שברוב המקרים אינם המפקדים הישירים של אותו איש, אלא הם בדרג מסוימה היושב ליד הדרג שאילו שייך החייל. לדוגמה: אם חייל נמנה עם גדוד מילואים - האינסטנציה המסוימה היא מפקד החטיבה או קצין השליחות, והם היכולים לאשר את היציאה. יוצא שתשובה חיובית אפשר לקבל בו-במקום, ואילו במקרה של עיכוב - בלידת התשובה במברק.

לתקופה שבין ה-11 וה-20 בנובמבר, כששובה הנוהל, אינני יכול למסור מטרות על העיכובים. משרד הפנים יכול מצדו לתת מטרות של אנשים שאורשו לצאת. אבל לא היו הרבה פניות, וכמעט לא ידוע על פניות שהיו ונענו בסירוב. הסיכון היה כמעט עצמי. ב-16 בנובמבר הסרנו את ההגבלה, בתוקף שה-20 בו, והרשות חזרו כמעט לטלו שבחוק.

לגבי הנוהל, ברור שקשה יותר לקבל אישור מטני מקורות מאשר מקום אחד. אבל עסינו הכל כדי שהטיפול במקרים אלה יהיו מהיר עד כמה האפשר, ובדרך כלל מאפשר הנוהל יעילות בטיפול.

בעקבות השינויים בתקופת מבצע טיולי היו ימים מודיעין, סיד לאחר שהסרנו את ההגבלות, שהיתה אי-בהירות. בימים אלה עבדנו תוך תיאום מלא עם משרד הפנים.

פ. פרלסטטיין:

לאחרונה נתקלתי במקרה מוזר: בחור דתי המסוחרר שהצבא סרסו אותו רב, קיבל טיולי של מנהל פנימיה בחו"ל. הוא הגיש בקשה להיתר יציאה, וסירבו לו. קיימתי שיחה עם הפוקד ניב שאמר לי: אילו היה האיש איש מילואים - אין ספק שאיה מקבל ממפקדו היתר יציאה. אבל מאחר שהוא פטור מהצבא בתוקף החוק, אין בסמכותו של קצין המילואים לתת את האישור, ורק שר הבטחון יכול להתיר או לסרב. הייתי מבקש אפוא לדעת מה דינו של אדם כזה.

הינ'ר י. ריפתין:

כאשר היתה במסך תקופת-סה יציאה קצת מוגזמת מן הארץ, הנה לא היתה מחשבה להחמיר קצת ולהשתמש בהוראות הללו בהיקף קצת יותר רחב?

ח. מגורי-כהן:

אני שומע שגם אנשים הפטורים מסירות בסחון חייבים באישור. מה דעתם של אנשים שכבר עברו את גיל הצבא, אם כי עדיין חייבים בסירות בהג'א? האם גם הם חייבים באישור ממשרד הבטחון?

ס/אלוף גדרון:

אדם הפטור מסירות בסחון ואיננו נחשב חייל מילואים - החוק הזה אינו חל עליו, והסמכות היחידה לגביו היא שר הפנים. אין שום ענין לצבא באנשים שאינם חייבים למטרת הצבא. אשר לאנשי הג'א - הם חיילי מילואים כמו כל חיילי המילואים. כמובן שתפקידם שונה והג'א לגביהם היא הרבה יותר ליברלית מאשר לגבי יתר האנשים. איש הג'א חייב אף הוא להשיג אישור משר הבטחון, אם כי לא שמעתי על אף מקרה של איש הג'א שיציאתו עוכבה.

לשאלתו של הינ'ר, לא ידוע לי שבמחנה תקופה היו הגבלות חמורות מאוד שנהגנו בהן במסך כל השנים. אם המצב היה משתנה או ע"י יציאה מוגזמת או ע"י מצב בסחון רעוע - ייתכן שאז היינו צריכים לנקוט בצעדים כאלה.

ליגת ועדת הפנים
11.12.56

י. גופמן:
בכל פעם שאנו מעוררים את הבעיה, היא מקבלת צורה חדשה יותר. מולי סומב - כדי לסנוע דיון חוזר ומתחדש מדי פעם בפעם - לאשר את התקנות לשנה שלמה במקום לחצי שנה?

הנרי ריפלין:
דוקא הפעם לא עשה העניין רושם סיוחזי בגיבור. גם חברי הכנסת שסענו תמיד בגד כפילות כזו, לא התנגדו הפעם.

הרמלש:
לאשר את הארכת התוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תחילתן - 1956. לחצי שנה.

(הישיבה ננעלה בשעה 09.30)